

دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش

**چارچوب شرح وظایف و تشکیلات
دفاتر توسعه آموزش دانشکده‌ها و
بیمارستان‌های تابعه دانشگاه**

اسفند ماه ۱۳۹۵

پیشگفتار

اشاعه فرهنگ آموزش و تسری اندیشه‌های نوآورانه به تمامی لایه‌های یک نظام معظم دانشگاهی، مقوله‌ای بسیار پیچیده و در عین حال ژرف است که بدون بسترسازی و پیش‌بینی عوامل و عناصر تأثیرگذار، میسر نخواهد بود. افزون بر این، تعریف دقیق هر گونه عامل و یا عنصر تأثیرگذار در قالب نظام سازمانی و تبیین روابط و ساز و کارهای اجرایی، از اهمیت به‌سزایی برخوردار بوده و به عنوان امری اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌گردد.

دفاتر توسعه آموزش، به عنوان کانون‌های مجری سیاست‌های کلان آموزشی دانشگاه، نقش مهمی در تسری نواندیشی و نوآوری در عرصه آموزش دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها دارند؛ به گونه‌ای که انتظار می‌رود در سایه ایفای این نقش، ارتباطی کامل و دو سویه میان مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه و دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها، محقق شود. دستیابی به چنین هدف ارزنده‌ای، مستلزم ایجاد روالی نظام‌مند و مصوب است تا ضمن تبیین وظایف و روابط سازمانی، چارچوبی منظم و سیاقی اثربخش را بنیان نهد.

هدف از تدوین این سند، دستیابی به مجموعه مصوب منسجمی است که ضمن تبیین روابط سازمانی، نحوه تعاملات و ایجاد وحدت رویه، شرح وظایف دفاتر توسعه آموزش را در هر یک از حیطه‌های عملکردی، به طور دقیق تصریح نماید.

ماده ۱- ارتباط سازمانی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه و دفاتر توسعه آموزش

بر طبق آیین‌نامه «شرح وظایف مراکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی و دفاتر توسعه آموزش» مصوب وزارت متبوع، مراکز مطالعات به عنوان کانون‌های تفکر و نوآوری، در راستای ارتقای کیفی آموزش در دانشگاه‌های علوم پزشکی فعالیت می‌نمایند که ایفای این نقش حساس، مستلزم وجود ساز و کار دائمی در دانشکده‌ها و مراکز آموزشی و درمانی است تا فعالیت‌های توسعه آموزش، در تمامی ارکان آموزش دانشگاه، تسری یابد. همچنین بر طبق بند ۱۲ از ماده ۲ این آیین‌نامه، توان‌مندسازی، حمایت و هدایت دفاتر توسعه آموزش دانشکده‌ها و بیمارستان‌ها، از جمله وظایف اصلی مراکز مطالعات می‌باشد. افزون بر این، بر طبق بند ۱۵ همان ماده، ارزشیابی عملکرد و فعالیت‌های این دفاتر، بر عهده مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه، خواهد بود.

ماده ۲- رسالت دفتر توسعه آموزش

در راستای رسالت مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه، مأموریت اصلی دفتر توسعه آموزش دانشکده/بیمارستان، ارتقای کیفیت آموزش به منظور ارتقای سلامت جامعه است. این مأموریت از طریق برنامه ریزی، پایش و نظارت و در موارد لزوم اجرای فعالیت‌های توسعه‌ای آموزشی در سطح

دانشکده/بیمارستان و تلاش برای ارتقای منزلت آموزش، در گستره وسیع دانشکده/بیمارستان و در کلیه مقاطع دایر در آن، محقق می‌شود. در این چارچوب تمام محیط‌های آموزشی در سطح دانشکده/بیمارستان عرصه توسعه آموزش علوم پزشکی است. لذا تمامی اعضای هیات علمی، دانشجویان، مسؤولان، کارشناسان شاغل و دانش‌آموختگان دانشکده/بیمارستان، همکاران دفتر توسعه آموزش تلقی می‌شوند.

ماده ۳- حوزه‌های فعالیت دفتر توسعه آموزش

فعالیت‌های دفاتر توسعه آموزش در حوزه‌های زیر گنجانده می‌شود. به بیان دیگر، نمی‌توان انتظار داشت هر یک از دفاتر توسعه با تفاوت در قدمت، نیروی انسانی در اختیار و زیرساخت‌های در دسترس، در کلیه این حوزه‌ها به یک میزان و به صورت کامل فعال باشد. بلکه انتظار این است که با در نظر گرفتن اولویت‌های دانشگاه و دانشکده/بیمارستان و نیز توجه به ملاحظات اجرایی با بهره‌گیری حداکثری از منابع در اختیار، در چارچوب حوزه‌های زیر شرح وظایف اختصاصی، برنامه‌های درازمدت، میان مدت و کوتاه مدت ارایه و بر مبنای آنها عمل کند. بدیهی است یکی از اقدامات مورد انتظار از دفاتر توسعه آموزش، برنامه‌ریزی و تلاش در جهت گسترش امکانات در دسترس به ویژه نیروی انسانی کارآمد و علاقه‌مند به فعالیت در حوزه آموزش پزشکی است.

توان‌مندسازی آموزشی^۱:

۱. توان‌مندسازی اعضای هیات علمی در چارچوب برنامه جامع توان‌مندسازی آموزشی دانشگاه در زمینه:

- اصول و مبانی آموزش پزشکی
- برنامه‌ریزی آموزشی
- روش‌های یاددهی - یادگیری
- ارزشیابی و ارزیابی
- لیدرشیپ و مدیریت آموزشی
- پژوهش در آموزش

۲. نیازسنجی در خصوص اولویت‌های توان‌مندسازی آموزشی در دانشکده/بیمارستان و ارایه گزارش‌های مرتبط در سطح دانشکده و دانشگاه

۳. اطلاع‌رسانی مناسب و ترغیب اعضای هیات علمی برای شرکت در دوره‌های توان‌مندسازی آموزشی برگزار شده در دانشگاه یا فرصت‌های توان‌مندسازی ملی و بین‌المللی

۴. ارایه مشاوره به مسؤولان دانشکده و گروه‌ها/بخش‌های آموزشی و اعضای هیات علمی در حوزه‌های مختلف به ویژه به کارگیری روش‌های یادگیری فعال و لیدرشیپ و مدیریت تغییر

۵. بررسی و ارایه پیشنهاد به دانشکده برای تقویت نیروی انسانی مورد نیاز در زمینه آموزش پزشکی در گروه‌ها/بخش‌های آموزشی مرتبط

¹ Staff development

۶. همکاری با معاونت های آموزشی در خصوص توانمندسازی کارشناسان آموزشی دانشکده در حوزه های مرتبط با فعالیت دفتر توسعه آموزش
۷. توانمندسازی و حمایت از اعضای هیأت علمی برای اجرای برنامه های نوآورانه

ارزشیابی^۲:

۱. مشارکت در طراحی و اجرای^۳ طرح های ارزشیابی و نیز استقرار سیستم های ارزشیابی منطبق با سیاست ها و برنامه های دانشگاه/دانشکده در حوزه های:
- ارزشیابی دوره های آموزشی
 - ارزشیابی فراگیران
 - ارزشیابی اعضای هیأت علمی
۲. مطالعه، رایحه پیشنهاد و همکاری در زمینه پیاده سازی فعالیت های نوآورانه در حوزه های مختلف ارزشیابی
۳. رایحه مشاوره به مسؤولان دانشکده/بیمارستان های آموزشی و گروه ها/بخش های آموزشی در ارتباط با ارزشیابی

روش های آموزشی:

۱. مطالعه، رایحه پیشنهاد و همکاری در زمینه پیاده سازی روش های یادگیری فعال در دوره های آموزشی مرتبط، منطبق با سیاست ها و برنامه های دانشگاه/دانشکده
۲. رایحه مشاوره به مسؤولان دانشکده/بیمارستان های آموزشی و گروه ها/بخش های آموزشی در ارتباط با پیاده سازی روش های یادگیری فعال

برنامه ریزی آموزشی^۴:

۱. مشارکت در تدوین و بازنگری طرح دوره ها^۵ و طرح درس های^۶ رشته ها/دوره های دایر در دانشکده/بیمارستان از جمله طراحی و اجرای طرح های نیازسنجی
۲. مطالعه، رایحه پیشنهاد و همکاری در زمینه پیاده سازی فعالیت های نوآورانه در حوزه های مختلف برنامه ریزی آموزشی

^۲ Evaluation

^۳ منظور از مشارکت دفاتر توسعه آموزش در اجرا، درگیر شدن در کارهای روتین نیست. بنابر این انتظار می رود در هر یک از دانشکده ها، نهاد مسؤول اجرای روتین ارزشیابی ها، از دفتر توسعه مجزا باشد. بدیهی است فعال بودن دفتر توسعه برای استقرار روال های مناسب ارزشیابی در دانشکده ها و در نهایت سپردن آنها به نهادهای مسؤول، در بازه زمانی مناسب، قابل قبول می باشد.

^۴ Curriculum planning

^۵ Course plan

^۶ Lesson plan

۳. رایه مشاوره به مسؤولان دانشکده/بیمارستان‌های آموزشی و گروه‌ها/بخش‌های آموزشی در زمینه برنامه‌ریزی دوره‌های آموزشی و بازنگری آنها

پژوهش در آموزش^۷:

۱. رایه مشاوره در زمینه پژوهش در آموزش^۸ به گروه‌ها/بخش‌های آموزشی و اعضای هیأت علمی
۲. مشارکت در انجام طرح‌های پژوهش در آموزش با گروه‌ها/بخش‌های آموزشی
۳. انجام طرح‌های پژوهش در آموزش مبتنی بر نیازهای موجود در دانشکده/بیمارستان

دانش پژوهی آموزشی^۹ و جشنواره‌های آموزشی:

۱. آشناسازی اعضای هیأت علمی با فرایند ارسال و داوری فعالیت‌های دانش پژوهی
۲. اطلاع‌رسانی دقیق و به موقع در مورد جشنواره‌های آموزشی دانشگاه (ابن سینا و شهید مطهری) و همچنین آشناسازی اعضای هیأت علمی با جوایز این جشنواره‌ها
۳. ترغیب اعضای هیأت علمی برای ارسال فرایندهای اجرا شده در دانشکده/بیمارستان برای جشنواره شهید مطهری
۴. رایه مشاوره به اعضای هیأت علمی مجری فرایندهای دانش پژوهی برای ارتقای کیفیت گزارش‌های تدوین شده

رسانه و همکاری‌های برون سازمانی:

۱. فعال‌سازی وب‌سایت دفتر، انتشار فعالیت‌ها در گاهنامه رویش و سایر روش‌های موثر و در دسترس
۲. اطلاع‌رسانی به موقع در باره فعالیت‌های دفتر توسعه به اشکال مختلف از جمله رایه گزارش در نشست‌های مرتبط در سطح دانشکده/بیمارستان و دانشگاه
۳. همکاری با دفاتر توسعه سایر دانشکده‌ها/بیمارستان‌ها به منظور تبادل تجربیات و اطلاعات و بهره‌مندی از پتانسیل‌های آنها
۴. همکاری با مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه در زمینه اطلاع‌رسانی از فعالیت‌های انجام شده دفتر برای انعکاس در سطح ملی و بین‌المللی
۵. ارائه گزارش عملکرد به مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه و معاون آموزشی دانشکده

فعالیت‌های توسعه آموزشی دانشجویان

۱. شناسایی دانشجویان علاقه‌مند به حوزه آموزش پزشکی و فراهم کردن زمینه‌های جذب آنها در فعالیت‌های توسعه آموزش

⁷ Research in medical education

^۸ منظور از پژوهش در آموزش در این سند، کلیه طرح‌های نظام‌مند در حوزه آموزش اعم از طرح‌های پژوهشی اصیل که برای پاسخگویی به سؤالات پژوهشی اجرا می‌شوند و یا طرح‌های توسعه‌ای که برای رفع یک مشکل آموزشی به مرحله اجرا در می‌آیند، می‌باشد.

⁹ Scholarship of teaching

۲. توان‌مندسازی دانشجویان (در رده‌های مختلف آموزشی) در زمینه آموزش پزشکی و فعالیت‌های نوآورانه و پژوهشی در آن به روش‌های مختلف از جمله برگزاری دوره‌های توان‌مندسازی نظیر دانشجوی در نقش مدرس^{۱۰} یا دستیار در نقش مدرس^{۱۱}
۳. آشناسازی دانشجویان با همایش‌ها، جشنواره‌ها و سایر رویدادهای مهم آموزش پزشکی در سطح دانشگاهی، کشوری و بین‌المللی
۴. ارائه پیشنهاد و پیگیری اجرای ساز و کارهای لازم برای مشارکت دانشجویان در فرایندهای آموزشی و توسعه آموزشی در دانشکده/بیمارستان

ماده ۴- تشکیلات سازمانی

از نظر ساختاری، دفتر توسعه آموزش دانشکده/بیمارستان، تحت نظارت معاون آموزشی دانشکده/بیمارستان فعالیت می‌کند.

تبصره ۱: در مورد دانشکده‌هایی که بیش از یک معاون آموزشی دارند، بنابر صلاح‌دید رییس دانشکده، دفتر توسعه به عنوان زیرمجموعه رییس دانشکده خواهد بود.

تبصره ۲: در مورد دانشکده‌هایی که دارای ارتباط تعریف شده با بیمارستان‌های تابعه دانشگاه می‌باشند، به منظور ایجاد هماهنگی و هم‌نوایی میان این گونه دانشکده‌ها با بیمارستان‌ها، شکل‌گیری شبکه ارتباطی و تشکیل جلسات هماهنگی، با صلاح‌دید رییس دانشکده/رییس بیمارستان، امکان‌پذیر خواهد بود.

۱. مدیر دفتر

مدیر دفتر توسعه، توسط رییس دانشکده/بیمارستان و با هماهنگی با مدیر مرکز مطالعات، از بین اعضای هیأت علمی همان دانشکده/بیمارستان، منصوب می‌شود.

• وظایف:

- برنامه‌ریزی فعالیت‌های دفتر در چارچوب وظایف تعریف شده و انتظارات هیأت ریسه دانشکده (مشمول بر برنامه‌ریزی درازمدت و سالانه)
- پیشبرد فعالیت‌های دفتر در قالب برنامه‌های تدوین شده
- نظارت بر فعالیت‌های نیروی انسانی فعال در دفتر
- هماهنگی بین فعالیت‌های انجام شده در دفتر
- نمایندگی دفتر توسعه در جلسات در سطح دانشکده و دانشگاه

• شرایط:

- عضو هیأت علمی دانشکده
- دارای توان‌مندی‌های مدیریت و لیدرشیپ آموزشی

¹⁰ Student as Teacher

¹¹ Resident as Teacher

○ دارای سوابق برجسته، و/یا تحصیلات در زمینه توسعه آموزش پزشکی

۲. اعضای هیأت علمی

تمام وقت

در چارچوب سند توسعه نیروی انسانی آموزش پزشکی دانشگاه، اعضای هیأت علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه که دارای مدرک دکترای آموزش پزشکی هستند، بر اساس درخواست دانشکده/بیمارستان و موافقت مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه به صورت تمام وقت با دفتر توسعه آموزش دانشکده/بیمارستان همکاری می‌کنند. این افراد به صورت مامور در دانشکده مشغول به فعالیت بوده و حداقل به میزان یک روز با مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه همکاری خواهند داشت.

پاره وقت

دفتر توسعه می‌تواند از همکاری اعضای هیأت علمی به صورت پاره وقت استفاده کنند. اعضای هیأت علمی پاره وقت عضو هیأت علمی دانشکده/بیمارستان هستند که با موافقت گروه/بخش آموزشی مربوط یک یا چند روز در هفته برای پیشبرد برنامه‌ها با دفتر توسعه آموزش همکاری می‌کنند.

۳. کارشناس

دفتر توسعه در چارچوب چارت سازمانی دانشکده/بیمارستان و برحسب گستردگی عرصه فعالیت و تنوع فعالیت‌های انجام شده کارشناس آموزشی خواهد داشت. تعداد، شرح وظایف و شرایط احراز کارشناسان بر اساس پیشنهاد مدیر دفتر توسعه و موافقت رییس دانشکده تعیین می‌شود تا پس از طی مراحل قانونی به مرحله اجرا درآید.

۴. همکاری دانشجویان آموزش پزشکی

همکاری دانشجویان مقاطع تکمیلی رشته آموزش پزشکی با دفاتر توسعه آموزش، با موافقت گروه آموزش پزشکی، با رعایت مقررات آموزشی دانشگاه و در چارچوبی که در این مورد به طور مشترک توسط گروه آموزش پزشکی و مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه تهیه می‌شود، امکان پذیر می‌باشد.

این سند در نشست مورخ ۲۱ اسفند ماه ۱۳۹۵ شورای آموزشی دانشگاه به تصویب رسیده و از این پس، مبنای تنظیم شرح وظایف و برنامه ریزی درازمدت و عملیاتی دفاتر توسعه آموزش در دانشکده‌ها و بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه خواهد بود. بازنگری آن به پیشنهاد مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه و با تصویب شورای آموزشی دانشگاه انجام خواهد شد.